

SIVISTYS- JA HYVINVOINTIKESKUS

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2023

Merkittävimmät toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2023 olivat

- Työehtosopimuksen mukaiset palkankorotusmuutokset yleiskorotuksineen, paikallisine järjestelyerineen ja kehittämisohjelmaerineen. Näin mittaviin korotuksiin ei ollut varauduttu.
- Henkilöstösuunnitelmamuutosten toteuttaminen. Muun muassa uusi kansalaisopiston rehtori aloitti tehtävässään kesäkuun 2023 alussa. Uusi määräaikainen Harjurinteen koulun apulaisrehtori aloitti 1.8.2023 ja lopetti 31.12.2023. Museoamanuenssi aloitti toukokuussa 2023, josta kaupunki saa valtionosuutta vuodesta 2024 alkaen.
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen toiminnan rakenne ja tilannekuva vaikutti muotoutumattomalta ja epäselvältä koko vuoden. Tämä aiheutti haasteita resursseissa ja vaikeutti henkilömitoituksen kohdentamista sekä lisäsi myös henkilökunnan kuormitusta.
- Loviisan Asuntomessuihin valmistautuminen messujen aikaisine tehtävineen edellytti niin ajallista kuin taloudellista panostustakin.
- Koronaviruksen vaikutus näkyi vieläkin lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin hiipumisena joiltain osin.
- Kiinteistöjen kuntoon oli edelleen kiinnitettävä suurta huomiota ja valmisteltava väistötilatarpeita.
- Säännöllistä tukea tarvitsevien lasten määrä kasvoi. Valmistavan opetuksen ryhmiä oli viisi syksyllä 2023. Näistä suurin osa integroitiin perusopetukseen marraskuussa 2023.
- Julkisen liikenteen riittämättömyys vaikeutti esimerkiksi maahanmuuttajien kotoutumisprosessia ja hankaloitti kansalaisopiston opettajarekrytointia.
- Maahanmuuttopalveluissa ei vuoden 2023 aikana ilmennyt tarvetta hakea kuntapaikkoja, vaikka kaupungilla oli mahdollisuus vastaanottaa 40 henkilöä tilapäisen suojelun kunta- paikoille (kaupunginvaltuusto 14.12.2022 § 105).
- Lapsiparlamenttitoiminta aloitettiin vuonna 2023 muun muassa luomalla toimintasäännöt, järjestäytymällä ja tiedottamalla asiasta. Ensimmäinen lapsiparlamenttikokous järjestettiin Raatihuoneella 5.5.2023. Lapsiparlamentti kokoontui kaksi kertaa vuonna 2023.
- Vuonna 2009 perustetun ja vuoden 2023 alusta sivistys- ja hyvinvointikeskukselle siirtyneen palvelulinjan toiminnasta muistutettiin muun muassa neljässä kyläillassa, eläkeläis- yhdistysten, vanhus- ja vammaisneuvostojen sekä vaikuttamistoimielinten kokoontumisessa. Palvelulinjaa koskevat verkkosivut päivitettiin alkuvuodesta ajan tasalle. Hyvinvointi- koordinaattorin tehtävänkuvaan sisältyy palvelulinjasta vastaamisen lisäksi vanhus- neuvoston ja vammaisneuvoston toiminta. Vuonna 2023 vanhusneuvosto kokoontui neljä (4) kertaa ja vammaisneuvosto myös neljä (4) kertaa. Lisäksi kevätkaudella 2023 järjestettiin kaupungin toimielimistä koostuva yhteinen vaikuttamistoimielinten kokous.
- Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen vaikutti ruoka- ja siivouspalveluihin henkilöstö- muutoksina sekä opetuspalveluihin ja hyvinvointipalveluihin uusien yhteistoimintamuotojen hakemisena.
- Suurista investointihankkeista seuraavat käynnistyivät 2023 vuoden aikana:
  - Keskustan päiväkot
  - Isnäsin koulukeskus
  - Generalshagens skolan peruskorjaus
  - Valkon päiväkot

Riskianalyysi

Koko keskuksen yhteinen riskiarvio:

Vuonna 2022 vaikuttaneet riskit olivat pääosin samat vuonna 2023. Vuoden 2023 sujuvaa arkea vaikeuttivat edelleen tilapalvelun haasteet saada riittävä henkilöstö takaamaan toimivat, terveelliset ja viihtyisät tilat sivistys- ja hyvinvointikeskuksen palvelujen tuottamiselle. Samoin muun muassa covid-19-pandemian vaikutukset, Venäjän hyökkäys Ukrainaan, energiakriisi, ilmatoriskit ja laaja maahanmuutto tilapäisen suojelun tarpeen vuoksi näkyivät lasten, nuorten, perheiden ja henkilöstön hyvinvoinnin ja terveyden alenemana. Nämä vaikutukset kertautuvat. Kielitaitoista, osaavaa henkilökuntaa sekä soveltuvia tiloja tarvittiin nopeasti joustavan toiminnan ohella. Osaavan henkilöstön rekrytointivaikkeudet kuormittivat edelleen sivistys- ja hyvinvointikeskusta.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueeseen liittyvä tilannekuva oli epäselvä henkilöstölle pitkään. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksella on edelleen epätietoisuutta muun muassa hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyörakenteista, yhteistyösopimuksista, yhteistyöryhmistä, palvelukuvauksista ja palvelupoluista. Lisäksi perusturvakeskukselta kaupungin hoidettavaksi jääneistä tehtävistä on suuri osa keskittynyt sivistys- ja hyvinvointikeskuksen hallinnon vastuulle. Riskinä on henkilöstön väsyminen.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen tuloslaskelma

Keskuksen kaupunginvaltuustoon nähden sitova määräraha on ulkoinen toimintakate.

Sivistys- ja hyvinvointikeskus

	TALOUSARVIO 2023	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO 2023 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2023	POIKKEAMA
Myyntituotot	1 665 875		1 665 875	2 169 205	503 330
Maksutuotot	677 300		677 300	782 802	105 502
Tuet ja avustukset	898 675		898 675	1 605 326	706 651
Vuokratuotot	50 000		50 000	44 325	-5 675
Muut toimintatuotot	10 550		10 550	102 525	91 975
Toimintatuotot yhteensä	3 302 400		3 302 400	4 704 182	1 401 782
Valmistus omaan käyttöön					
Henkilöstökulut	-22 826 629	-390 000	-23 216 629	-23 756 009	-539 381
Palveluiden ostot	-3 918 827	-55 000	-3 973 827	-3 785 359	188 468
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 684 928	-5 000	-1 689 928	-1 702 877	-12 949
Avustukset	-724 150	-40 000	-764 150	-696 905	67 245
Muut toimintakulut	-1 609 236	-300 000	-1 909 236	-1 964 727	-55 491
Toimintakulut yhteensä	-30 763 770	-790 000	-31 553 770	-31 905 877	-352 107
Toimintakate ulkoinen	-27 461 370	-790 000	-28 251 370	-27 201 695	1 049 675
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-72 670</i>		<i>-72 670</i>	<i>-164 238</i>	<i>-91 568</i>
<i>Sisäiset erät</i>	<i>-8 970 118</i>		<i>-8 970 118</i>	<i>-9 179 075</i>	<i>-208 957</i>
<i>Kustannuslaskennalliset erät</i>	<i>-1 898 949</i>		<i>-1 898 949</i>		

Toimintatuottojen toteutuminen

Tuloja kertyi noin 1 400 000 euroa budjetoitua enemmän.

Suurimmat ylitykset syntyvät myyntituotoista, avustuksista ja maksutuotoista. Koulutuksen osa-alueella ylitys selittyy arvioitua korkeammista kotikuntakorvauksista sekä hyvinvointialueen korvauksista vaikeimmin vammaisten aamu- ja iltapäivähoidosta sekä loma-ajan hoidosta, jonka järjestämisvastuu siirtyi vuonna 2023 hyvinvointialueelle, mutta kaupunki on järjestänyt toiminnan. Varhaiskasvatuksen puolella lisääntynyt lapsimäärä on vaikuttanut positiivisesti lisääntyneisiin

varhaiskasvatuserityismaksuihin. Lisäksi varhaiskasvatukselle myönnettiin marraskuussa 202 000 euron valtion erityisavustus turvattomista oloista tulleiden lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Myös kansalaisopiston tulot olivat odotettua suuremmat, sillä toteutunut opiskelijamäärä oli arvioitua suurempi.

Tuen ja avustusten määrä hankkeille, jotka saavat ulkopuolista rahoitusta oli huomattavasti korkeampi kuin budjetoitu. Keskus on saanut ulkopuolista hankerahoitusta sekä koulutuksen piirissä, varhaiskasvatuksessa että hyvinvointipalvelujen osalta.

Toimintakulujen toteutuminen

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen toimintakulut ylittivät budjetoidun noin 350 000 eurolla.

Merkittävin syy toimintakulujen ylityksiin olivat ennakoitua korkeammat henkilöstökulut. Henkilöstökuluja nostivat mm. 1.6.2023 voimaan tulleet virka – ja työehtosopimusten mukaiset korotukset sekä toiminnallisista syistä johtuva lisähenkilöstötarve. Palkkoja on myös tarkastettu työehtosopimuksia vastaan etenkin kansalaisopiston puolella, ja palkkoja korjattu vastaamaan sopimuksia muun muassa lisien suhteen.

Suurimmat euromääräiset kustannussäästöt olivat palveluiden ostoissa sekä avustuksissa. Lasten kotihoidon tukea sekä yksityisen hoidon tukea maksettiin arvioitua vähemmän, mikä selittää säästön maksetuissa avustuksissa.

Määrärahamuutokset

Vuoden aikana kaupunginvaltuusto päätti myöntää lisämäärärahaa 100 000 euroa palvelulinjalle, joka vuoden 2023 alussa siirtyi perusturvakeskukselta sivistys- ja hyvinvointikeskuksen vastuulle (KV 19.4.2023 §50).

Kaupunginvaltuusto päätti myös määrärahamuutoksesta liittyen koulutuksen ja varhaiskasvatuksen ennakoitua suurempiin henkilöstökuluihin sekä koulutuksen osalta ennakoitua suurempiin koulurakennusten leasingkuluihin (KV 15.11.2023 § 112). Kaupunginvaltuusto myönsi varhaiskasvatukselle lisämäärärahaa 190 000 euroa ja koulutukselle 200 000 euroa henkilöstökuluihin, sekä 300 000 euron lisämäärärahaa kattamaan koulutuksen vastuualueen leasingvuokria.

Toimintakatteen toteutuminen

Keskuksen ulkoinen toimintakate alitti budjetoidun noin 1 miljoonalla eurolla. Alitus selitty odotettua korkeammilla tuloilla.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Kaupunkistrategiasta ja toiminnan painopisteistä johdetut, kaupunginvaltuustoon nähden sitovat avaintavoitteet vuodelle 2023 ja toimintasuunnitelma niiden saavuttamiseksi

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen toiminnan painopisteet:

1. ELINVOIMAINEN KAUPUNKI

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueen avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /-henkilö	Toteuma 2023
Kaupungissa on vuoden 2024 lopussa yli 15 000 asukasta.				
Lisäämme kaupungin tunnettavuutta. Vaikutamme myönteisen kokonaiskuvan luomiseen.	Historiallinen Loviisa hurmaa elämyksillään ja kulttuuritarjonnallaan.	Museo tuottaa kiinnostavia näyttelyitä ja ylläpitää arvokkaita kohteita hyödyntäen museoamanuenssin ammattitaitoa.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö	Komendantintalossa pidetty näyttely Suola, sokeri ja sitruuna – Ruuanlaitto 1700- ja 1800-luvuilla, Sadan kylän seutu -verkkonäyttely, Iveruksen uudet arvoitukset -seikkailu sekä valmiita materiaalipaketteja kouluille. Museoamanuenssi aloitti tehtävässään 22.5.2023.
	Lisäämme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen myönteistä näkyvyyttä.	Lisäämme suunnitelmallista viestintää.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutus päällikkö	Olemme lisänneet vuorovaikutusta kohderyhmä huomioiden. Olemme myös hyödyntäneet viestintäasiantuntijaa hanketyöryhmissä.
	Palvelumme ovat riittävät ja laadukkaat.	Mitoituksemme on oikea joka suhteessa. Toiminnan suunnitelmallinen ja säännöllinen laadun arviointi ja raportointi lautakunnalle.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutus päällikkö	Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestämiseen kuuluu toiminnan suunnitelmallisuus ja säännöllinen laadun arviointi. Koulutuksen vastualueen kyselyiden tuloksia on käsitelty keväällä lautakunnassa. Varhaiskasvatuksen huoltajakyselyn sekä perusopetuksen ap/ip-kyselyn tulokset käsiteltiin lautakunnassa elokuussa.

Edistämme matkailua ja pidämme koko kunnan elinvoimaisena ylläpitämällä ja vahvistamalla sen eri osien vahvuuksia.				
Loviisa tunnetaan hyvistä sivistys- ja hyvinvointipalveluistaan sekä kulttuuristaan.	Varmistamme palvelujen saatavuuden ja ajantasaisen tiedon ja tarjonnan.	Laadukkaat digitaaliset asiointikanavat ja mahdollisuus käyntiasiointiin. Nostamme esille huipputarjontamme.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatusta ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Varhaiskasvatuksen uusi asiointiohjelma otettiin käyttöön 1.11.2023. Kulttuurin ja vapaa-aikapalvelujen osalta Nuorisopassi-sovellus otettiin käyttöön elokuussa.
Hyödynnämme asuntomessuja Loviisan näkyvyyden ja tunnettavuuden parantamiseksi.	Hyödynnämme asuntomessuja Loviisan näkyvyyden ja tunnettavuuden parantamiseksi.	Nostamme esille houkuttelevia elämyskokonaisuuksia sekä kulttuuri- ja liikunta-aktiiviteetteja. Markkinoimme kouluja ja päiväkotia asuntomessujen aikana.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatusta ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Kulttuuritapahtumia järjestettiin, kuten Picnic on the Beach ja 7.7. kaupungin lähtölaukaus kesälle -tapahtuma torilla sekä Loviisan joulu. Kulttuuritarjontaa tuettiin avustuksilla Asuntomessujen aikana. Asuntomessuja varten tehtiin varhaiskasvatukselle uusi esite. Muksubussi, Ihana Loviisa -infopiste ja Loviisan pisarat-villapaita sekä Loviisan pisarat -taideteos toivat myönteistä näkyvyyttä. Lovisavikens skolaa hyödynnettiin Asuntomessujen aikana.
	Toteutetaan asuntomessuihin liittyviä kursseja ja tapahtumia.	Suunnittelemme opetusta ja toimintaa yhteistyössä muiden organisaatioiden kanssa.	Kasvatusta ja sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori	Vapaaehtoiseksi asuntomessuille -kurssi toteutettiin 2.–15.2.2023. Kansalaisopiston Taidekoulu järjesti Katutaideleirin 31.7.–4.8.2023. 10 nuorta osallistujaa toteutti muun muassa yhteisötaideteoksen Mittalon aitaan kadun puolelle.
Ylläpidämme tasapainoista taloutta ja kohtuullista lainakantaa.				
Pidämme talousarvion tasapainossa rakenteelliset ja taloudelliset muutokset huomioiden.	Löydetään pitkäkestoisia ratkaisuja.	Tarkastelemme kokonaistaloudellisia vaihtoehtoja.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatusta ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Palkkaepäkohtia korjattiin tietyiltä osin. Tämä auttaa saamaan pätevää henkilöstöä. Lyhyellä tähtämellä vaikutus talouteen oli negatiivinen.

<p>Keskitymme toiminnan tehokkuuteen, tuottavuuteen ja taloudellisuuteen.</p>	<p>Henkilöstön määrä on optimaalinen.</p>	<p>Organisoimme toimintaamme uudelleen tarvittaessa. Muutamme tehtävänkuvia tarpeen mukaan yhteistyössä eri toimialojen kanssa.</p>	<p>Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatusta- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja</p>	<p>Hyvinvointialueyhteistyö on vielä muotoutumassa ja on edellyttänyt henkilöstön suurta joustamista toiminnan organisoinnissa. Kaupunki on tuottanut hyvinvointialueen vastuulle kuuluvia palveluja koskien aamu- ja iltapäivähoitoa ja loma-ajan hoitoa. Hyvinvointisuunnittelijan tehtävänkuvaa on muokattu yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.</p>
---	---	---	---	--

2. HYVINVOIVAT ASUKKAAT JA VIIHTYISÄ KAUPUNKI

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueen avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /-henkilö	Toteuma 2023
Lapsiystävällisessä kunnassa huomioimme lapsen edun kaikessa toiminnassamme.				
Toteutamme Lapsiystävällinen kunta - toimintasuunnitelmaa ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.	Toteutamme Lapsiystävällinen kunta - toimintasuunnitelmaa ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.	Määrittelemme lasten arjen kehittämiskohteet lasten ja nuorten oikeuksien näkökulmasta.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatusta, sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Suomen UNICEF Ry:n kanssa pidettiin seuranta-tapaaminen 11.4.2023. Enemmän huomiota tulee jatkossa kiinnittää haavoittuvassa asemassa olevien asemaan esimerkiksi moniammatillisen ryhmän toiminnan avulla. Lapsiparlamentti aloitti toimintansa 5.5.2023.
Edistämme laaja-alaisesti loviisalaisten hyvinvointia ja lähipalveluita yhdessä kuntalaisten kanssa.				
Toteutamme hyvinvointisuunnitelmaa.	Toteutamme hyvinvointisuunnitelman kolmea painopistettä koskevat toimenpiteet.	<ol style="list-style-type: none"> Osallistamme asukkaita Ylläpidetään ehkäiseviä toimintoja Hyvinvointia tukeva ympäristö kestävä kehitys huomioiden 	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatusta, sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Kyläiltoissa kyseltiin kuntalaisten toiveita. Vanhus-, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto kokoontuivat aktiivisesti. Lisäksi yhteinen vaikuttamistoimielinten kokous järjestettiin 16.5.2023. Kulttuuriasiantuntijaryhmä aloitti toimintansa vuonna 2023. Taideohjelmaa ei voitu henkilöresurssivajeesta johtuen viedä hyväksyttäväksi vuonna 2023.
Pidämme kulttuuria, liikuntaa ja urheilua arvossa sekä edistämme kolmannen sektorin toimintaa.				
Järjestämme monipuolisia tapahtumia yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.	Järjestämme monipuolisia tapahtumia yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.	Toteutamme päivitettyä liikuntapoliittista ohjelmaa sekä kulttuurin ja kulttuurimatkailun edistämishjelmaa	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kulttuuri ja vapaa-aikatoimen päällikkö	Liikuntapoliittinen ohjelma on päivitetty. Loviisan kulttuurikylpy Skapa-hanke on käynnistetty menestyneesti. Hankkeen avulla on lisätty lasten ja nuorten osallistujamäärää maksuttomaan

				taidekasvatukseen. Kulttuuriseteli on mahdollistanut 6–15-vuotiaiden osallistumisen maksuttomaan taideharrastukseen.
Ehkäisemme nuorten syrjäytymistä.				
Toteutamme nuorten moniammatillisen ohjaus- ja palveluverkoston toimintasuunnitelmaa.	Toteutamme nuorten moniammatillisen ohjaus- ja palveluverkoston toimintasuunnitelmaa.	Edistämme seuraavien viiden tavoitteen toteutumista: Korostamme koululaisten unen, levon ja liikunnan, sekä koululaisen hyvän ruokavalion ja ruokailun merkitystä. Vahvistamme ehkäisevää päihdetyötä ja puutumme kiusaamiseen ja ehkäisemme sitä sekä tavoitamme nuoren.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Yläkouluissa tarjottiin Kiva-tunteja. EHYT ry järjesti kahdeksaluokkalaisille tunteja somekäyttäytymisestä. Kiusaamiseen puututaan arjessa kouluissa ja nuorisotyössä. Koululaisille on tarjottu joka päivä kasvisruokaa vaihtoehtona tammikuusta 2023 alkaen. Neljän tuulen Kumppanuustalo avattiin Porvoossa syyskuussa. Järjestöt tarjosivat maksutonta matalan kynnyksen toimintaa. Porvoon Nuorisoaseman päihde- ja mielenterveyspalvelut jalkautuivat Loviisaan Ohjaamoon. Nuoriso-auto Autolobil oli aktiivisesti (5 pv/vko) liikkuvan nuorisotyön käytössä ja sille avattiin oma Snapchat. Saimme hankerahaa nuorten rikollisen toiminnan ehkäisemiseen.

3. VAIKUTTAVA VARHAISKASVATUS JA KORKEATASOINEN KOULUTUS

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualue-avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toiminta-suunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /-henkilö	Toteuma 2023
Koulutuksemme on hyvää, yksilöllistä, yhdenvertaista ja syrjinnästä vapaata. Varmistamme kaupungin lukiokoulutuksen ja kehitämme toisen asteen koulutusmahdollisuuksia kaikille, yhteistyössä koulutusta tarjoavien oppilaitosten kanssa.				
Tilat, opetus ja opetusmateriaalit ovat esteettömiä.	Tilat, opetus ja opetusmateriaalit ovat esteettömiä.	Panostamme helppokulkuihin, viihtyisään ja turvalliseen ympäristöön sekä esteettömyyden tiedonsaantiin.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutuspäällikkö	Uudet rakennukset ovat esteettömiä. Vanhemmissa rakennuksissa esteettömyys ei toteudu kaikkien rakennusten osalta tällä hetkellä. Tätä kehitetään edelleen koulujen peruskorjaus-hankkeiden myötä. Syksyllä 2023 toteutettiin turvallisuuskävely keskustassa ja koulujen pihojen valaistusta on parannettu. Vammaiset henkilöt on huomioitu yhdenvertaisesti kaikissa koulutus-palveluissa.
Oppilaat osallistuvat koulun toiminnan kehittämiseen.	Oppilaat osallistuvat koulun toiminnan kehittämiseen.	Oppilaskuntatoiminta on aktiivista ja hyödynnämme lapsiparlamentti-toimintaa.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointi-keskuksen johtaja, koulutuspäällikkö	Oppilaskuntatoiminta on vakiintunut. Lapsiparlamentin toimintamalli on luotu näiden aktiivisten oppilaskuntien avulla. Lapsiparlamentin edustajat toimivat yhteistyössä edustamiensa oppilaskuntien hallitusten kanssa.
Panostamme oppimisen vaikuttavuuteen ja lasten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.	Panostamme oppimisen vaikuttavuuteen ja lasten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.	Jokapäiväiset perustoimet ovat erottamaton osa pedagogista toimintaa, jossa mahdollistuvat lapsen	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatus-päällikkö	Yhteistyö huoltajien kanssa ja lapsen vahvuudet, kiinnostuksenkohteet ja tuen tarpeet huomioivalla toiminnalla

		kohtaaminen, läsnäolo ja oppiminen.		edistettiin lasten hyvinvointia. Arvioimalla lasten vahvuuksia ja valmiuksia edistettiin lapsen kasvua, oppimista ja kehitystä. Myös vanhemmuutta tukemalla vaikutettiin lasten hyvinvointiin.
Kehitämme jatkuvasti ja aktiivisesti toimintaamme yhdessä kuntalaisten kanssa.				
Olemme tunnistaneeet kehittämisen tarpeen ja muun muassa hankkeen avulla vastaamme siihen oikealla mitoituksella.	Olemme tunnistaneeet kehittämisen tarpeen ja muun muassa hankkeen avulla vastaamme siihen oikealla mitoituksella.	Toteutamme hankkeet hankesuunnitelmien mukaisesti.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutus­päällikkö	Hankkeet ovat toteutuneet hankesuunnitelmi­en mukaisesti sekä varhaiskasvatukse­ssa että koulutuksen puolella, ja uutta hankerahoitusta haetaan jatkuvasti.
Varhaiskasvatus on lapsen hyvän elämän, kehityksen ja oppimisen edistäjä.				
Yli kolmivuotiaiden lasten osallistumisaste kaupungin varhaiskasvatuksessa on vähintään 90 prosenttia.	Yli kolmivuotiaiden lasten osallistumisaste kaupungin varhaiskasvatukse­ssa on vähintään 90 prosenttia.	Palvelujärjestelmän rakenteet mahdollistavat varhaiskasvatukseen osallistumisen eivätkä aiheuta perheille taloudellisia menetyksiä.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatus­päällikkö	Yli 3-vuotiaiden yhteenlaskettu osallistumisaste oli 98 prosenttia 12/2023.
Palvelut ovat hyvin organisoituja ja laajasti saatavilla ympäri kaupunkia.				
Palvelut ovat hyvin organisoituja ja saatavilla.	Palvelut ovat hyvin organisoituja ja saatavilla.	Palvelujen oikea mitoit­us suhteessa lasten ja oppilaiden määrään.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatus­päällikkö ja koulutus­päällikkö	Mitoitusta on vuoden aikana suhteutettu lasten ja oppilaiden määrän mukaan. Lapsi- ja opetusryhmien lukumäärää on lisätty tai opetusryhmiä laajennettu lasten ja oppilaiden lisääntyessä.
	Varmistetaan, että kaikkein pienituloisimmilla kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua	Haemme projektirahoituksia ja kurs­sialennukset suunnataan heikoimmassa asemassa oleville.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori	Opetushallituksen myöntämät opintosetelit on myönnetty pienituloisille kurssimaksujen kattamiseksi, ja

	kansalaisopiston kursseille.			huoltajien ollessa työttömänä voidaan lapselle myöntää maksuvapaus kurssimaksuista. Ohjeet maksualennuksiin löytyvät opiston www-sivuilta ja kurssiesitteestä.
	Vaalimme ja kehitämme myös pieniä kouluja eri puolilla kaupunkia.	Kehitämme kaikkia kouluja.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutuspäällikkö	Koulujen tilanteet eroavat toisistaan ja kouluja tuetaan niiden tarpeiden mukaisesti. Vuoden aikana jatkuivat myös poikkeukselliset olosuhteet (Ukrainan sota, koronapandemian jälkivaikutukset) koko kunnassa. Kaikkien koulujen hyvinvoinnin ja laadukkaan koulutuksen ylläpitämiseksi on seurattu kansallisen tason linjauksia ja työstetty hankkeita.
Henkilöstömme on alansa asiantuntijoita.				
Henkilöstö täyttää kelpoisuusvaatimukset.	Muodollisesti kelpoisen henkilöstön osuus on vähintään 90 prosenttia.	Tuemme kokonaisvaltaista viihtymistä työssä.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutuspäällikkö	Varhaiskasvatukseen osalta kelpoisen henkilöstön osuus on ollut yli 90 prosenttia.
Henkilöstö osallistuu koulutuksiin suunnitelman mukaisesti.	Henkilöstö osallistuu koulutuksiin suunnitelman mukaisesti.	Koulutussuunnitelma vastaa alan tarpeita.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutuspäällikkö	Henkilökunta on osallistunut alan tarpeita vastaaviin järjestettyihin koulutuksiin suunnitelman mukaisesti.

4. SUJUVA PÄÄTÖKSENTEKO

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueen avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /henkilö	Toteuma 2023
Päätösprosessimme on osaavaa, ennakoitavaa, avointa ja kunnioittavaa.				
Päätöksentekomme on osaavaa, sujuvaa, ennakoitavaa, avointa ja läpinäkyvää.	Päätöksentekomme on osaavaa, sujuvaa, ennakoitavaa, avointa ja läpinäkyvää.	Valmistelemme asiat hyvissä ajoin päätöksentekoon.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Lisälista-asiat ovat olleet hyvin harvinaisia. Asioita on tuotu keskusteltavaksi ennen varsinaista päätöksentekoa aina kun mahdollista.
Laadimme valtuustossa käsiteltäville asioille vuosikellon.	Pysymme kaupunginkansliakeskuksen vuosikellon määrittämässä aikataulussa.	Valmistelemme asiat hyvissä ajoin päätöksentekoon.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Asiat on valmisteltu yhteistoiminnallisesti mahdollisimman pitkälle. Kaupunginkansliakeskuksen henkilöstömuutoksilla on ollut toimintaan jonkin verran vaikutusta.
Tiedotamme ajankohtaisista asioista eri kanavissa. Kuuntelemme kuntalaisten mielipiteitä ja toiveita sekä luomme mahdollisuuksia osallistumiselle.				
Käytämme monipuolisesti sekä perinteisiä tiedotuskanavia että sosiaalista mediaa tavoittaaksemme mahdollisimman suuren vastaanottajajoukon.	Käytämme monipuolisesti sekä perinteisiä tiedotuskanavia että sosiaalista mediaa tavoittaaksemme mahdollisimman suuren vastaanottajajoukon.	Vastuualueet hyödyntävät monipuolisesti omia tiedotuskanaviaan kohderyhmän mukaan.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Sosiaalisen median käyttöä tehostettiin kevään 2023 aikana. Kansalaisopisto on lisännyt ja monipuolistanut viestintäänsä kesäkuusta 2023 alkaen. Nuorisopassisovellus otettiin syksyllä 2023 käyttöön. Lapsiin ja nuoriin liittyvää viestintää on lisätty kaupungin omilla sosiaalisen median kanavilla. On myös tehty erillisiä, kohdistettuja

				nostoja lapsiin liittyvien asioiden käsittelemisestä eri toimielimissä, sekä ennakoon että päätöksenteon jälkeen.
Mahdollistamme vuoropuhelua.	Noudatamme osallisuusohjelman tavoitteita.	Järjestämme neljä kyläiltaa vuodessa yhteistyössä muiden keskustusten kanssa. Teemme illoista raportit, joita hyödynnetään operatiivisessa ja poliittisessa toiminnassa.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Kyläilloissa 4.2., 4.5., 31.8. ja 24.10.2023 kyseltiin kuntalaisten toiveita. Muistiot illoista ovat kaupungin verkkosivuilla.
Luomme mallin osallistavalle budjetoinnille ja kokeilemme sitä.	Osallistumme muiden keskustusten kanssa yhteisen mallin luomiseen.	Otamme mallin käyttöön sopivien toimintojen osalta.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Osallistavan budjetoinnin malli on saatu 6.2.2023 alkaen. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on käsitellyt loviisalaisten kylien hyväksi jaettavan 100 000 euron määrärahaa koskevia ehdotuksia kokouksissaan 8.11. ja 14.12.2023. Asian käsittely jatkuu vuonna 2024.
Kehitämme keskuskohtaista tiedottamista resurssien sallimissa puitteissa.	Kehitämme keskuskohtaista tiedottamista resurssien sallimissa puitteissa.	Otamme sähköisen lomakemahdollisuuden käyttöön kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö	Ei ole vielä toteutunut.
Vaikutusten arviointi on luonteva osa päätösten valmistelua.				
Vaikutusten arviointipohjat ovat käytössä.	Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) käyttöönotto	Laadimme selkeän ohjeistuksen yhdessä kaupungin viestinnän kanssa.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Suomen Unicef ry:n järjestämät koulutukset 9.3. ja 6.6.2023. Kaupungin johtoryhmä päätti 29.5.2023 toimivansa ohjeistuksen

				<p>valmisteluryhmän ä.</p> <p>Hyviä käytänteitä kartoitettiin muun muassa Sotkamon, Oulun ja Jyväskylän LYK-kuntien edustajien kanssa kokemusaamisen kartuttamiseksi, sekä huomioitavista seikoista ohjeistuksen laatimista varten.</p> <p>Syksyllä 2023 järjestettiin turvallisuuskävely ja kohdistettu lava-pilotointi/Skeittipuistohanke hankealueen arvioimiseksi lapsiparlamentin ja nuorisovaltuuston edustajien kanssa, jotta aluetta koskevat hyödyt, haitat ja mahdolliset ristiriidat saataisiin näkyväksi.</p> <p>Vuonna 2023 turvallisuuskävelyn yhteydessä kerättyä tietoa hyödynnetään Lava-ohjeistuksen saattamiseksi lopulliseen muotoonsa kevään 2024 aikana.</p>
--	--	--	--	--

Päätöksenteossa huomioimme kestävän kehityksen ja olemme hiilineutraali kaupunki vuonna 2035.				
Aloitamme Covenant of Mayors -toimenpiteiden toteuttamisen.	Loviisan kaupunki osallistuu kulttuurin ja luovien alojen toimenpideohjelmahankkeeseen 1.5.2022–31.8.2023 kestävän kehityksen edistämiseksi. (HVL 11.5.2022 § 67)	Osallistumme työpajasarjaan, joka sisältää päästövaikutuksiin keskittyvän työpajan ja kullekin luovalle alalle suunnatun työpajan. Alamme toteuttaa toimenpiteitä päästöjen vähentämiseksi.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Toimenpiteitä ei syntynyt.
Kaksikielisyys on elinvoimaista.				
Annamme palveluita molemmilla kielillä.	Annamme palveluita molemmilla kielillä.	Loviisan kansalaisopisto järjestää henkilöstölle kielikursseja.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori	Kansalaisopiston palvelut saa molemmilla kielillä. Kurssitarjonnassa on suomen-, ruotsin- ja kaksikielisiä kursseja. Kaupungin henkilöstölle järjestetään kielikursseja.
	Kehitämme varhaiskasvatusta ja opetusta kahdella kielellä.	Teemme yhteistyötä alan parhaiden tutkijoiden kanssa.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutuspäällikkö	Lasten kielitaidon kehittymistä tuetaan varhaiskasvatuksessa kielenkehityksen kaikilla osalla alueella. Kielitietoisessa oppimisympäristössä tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia puheen ymmärtämiseen, tuottamiseen ja kielen käyttöön. Lasten omat äidinkielet ovat osa jokapäiväistä toimintaa. Kasvattajat arvioivat ja kehittävät työtään siten, että pedagoginen toiminta tukee lapsen kielellisten taitojen kehittymistä.

5. ARVOSTETTU HENKILÖSTÖ

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueason avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /-henkilö	Toteuma 2023
Edistämme henkilöstön hyvinvointia, työssä viihtymistä ja työkykyä kaikessa toiminnassamme.				
Otamme käyttöön uusia keinoja henkilöstön voimavarojen vahvistamiseksi ja työkuormittavuuden hallitsemiseksi.	Käytämme benchmarking-menetelmää henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseksi. Hyödynämme myös seuraavia keinoja: Hyvän mielen työpaikka, Tyhy-aktivaattorit ja Auntie.	Toimeenpanemme kaupungin työkykyjohtamisen keinoja.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Malleja hyvistä käytänteistä pyydettiin muiden kuntien edustajilta, kaupungin verkkosivuilla olevista keinoista on muistutettu työntekijöitä.
Henkilöstömme määrä ja osaaminen on mitoitettu suhteessa tehtäviin. Varaamme riittävästi aikaa esihenkilötehtäviin.				
Henkilöstökyselyn tulosten perusteella vähintään 80 prosenttia työntekijöistä ja esihenkilöistä kokee, että heillä on riittävästi aikaa työtehtävien suorittamiseen.	Vähintään 80 prosenttia työntekijöistä ja esihenkilöistä kokee, että heillä on riittävästi aikaa työtehtävien suorittamiseen.	Tartumme toimenpiteisiin henkilöstökyselyn 2022 tulosten perusteella.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Itä-uudenmaan hyvinvointialueen toimintakulttuurin muodostumisen haasteet, Ukrainan sota sekä keskuksen saamat uudet tehtävät ovat lisänneet tunnetta työajan riittämättömyydestä. Joidenkin yksiköiden osalta toimenpiteet jatkuvat, jotta tavoite toteutuu. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen henkilöstökyselyn (KEVA) 2023 tuloksen keskiarvo on 3,5/5, eli koko kaupungin verrokeista toiseksi korkein. Noin 70 % keskuksen 321 vastaajasta kokee, että on tarpeeksi aikaa saada työ tehdyksi.

Henkilöstökyselyn tulosten perusteella vähintään 80 prosenttia kokee, että he voivat käyttää tietojaan ja taitojaan työssään.	Vähintään 80 prosenttia työntekijöistä ja esihenkilöistä kokee, että he voivat käyttää tietojaan ja taitojaan työssään.	Tartumme toimenpiteisiin henkilöstökyselyn 2022 tulosten perusteella.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Toimenpiteet ovat olleet yksikkökohtaisia. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen henkilöstökyselyn (KEVA) 2023 tuloksen keskiarvo on 4,3/5, eli koko kaupungin verrokkien keskellä. Noin 86 % keskuksen 319 vastaajasta kokee, että voi käyttää tietojaan ja taitojaan monipuolisesti.
---	---	---	--	--

Jokainen työntekijä tuntee tulevansa kuulluksi ja työtä kehitetään yhdessä henkilöstön kanssa.

Henkilöstökyselyn tulosten perusteella vähintään 80 prosenttia vastaajista kokee, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä.	Vähintään 80 prosenttia henkilöstökyselyjen vastaajista kokee, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä.	Tartumme toimenpiteisiin henkilöstökyselyn 2022 tulosten perusteella.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Toimenpiteet ovat olleet yksikkökohtaisia. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen henkilöstökyselyn (KEVA) 2023 tuloksen keskiarvo on 3,9/5, eli koko kaupungin verrokeista toiseksi korkein. Noin 78 % keskuksen 320 vastaajasta kokee, että voi vaikuttaa työtään koskeviin asioihin.
---	--	---	--	--

Laadimme työn tavoitteet ja päämäärät yhdessä henkilöstön kanssa ja arvioimme vuosittain työkuviun, työtehtävien ja työprosessien ajantasaisuutta ja toimivuutta.

Tehtävänkuvat ovat ajan tasalla.	Tehtävänkuvat ovat ajan tasalla.	Päivitämme tehtävänkuvia vuosittain kehityskeskustelujen yhteydessä.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja päälliköt	Kaikki tehtävänkuvat on päivitetty vuoden 2023 aikana.
----------------------------------	----------------------------------	--	---	--

Jokaisen työntekijän kanssa on käyty kehityskeskustelu.	Jokaisen työntekijän kanssa on käyty kehityskeskustelu.	Kehityskeskustelut käydään vuosittain.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja päälliköt	Kehityskeskustelut on käyty.
---	---	--	---	------------------------------

Tuemme henkilöstöä muuttuvassa maailmassa ja työympäristössä.

Koulutus on suunnitelmallista ja vastaa tarpeita.	Koulutussuunnitelma vastaa alan tarpeita.	Operatiivinen taso ja johtotaso ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja päälliköt	Jokaisella vastuualueella ollaan tietoisia alan tarpeista. Päälliköt ovat olleet aktiivisessa vuorovaikutuksessa operatiivisen tason kanssa.
---	---	---	---	--

SIVISTYS- JA HYVINVOINTIKESKUS VASTUUALUEITTAIN

Hallinto ja kehittäminen

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2023

Vastuualueen toiminnan painopisteet vuonna 2023 olivat

- houkuttelevan työnantajakuvan antaminen
- kustannustehokas ja joustava toiminta
- palvelutarjonnan jatkuva riittävyden arviointi suhteessa palvelutarpeeseen, väestöllisiin muutoksiin ja ennusteisiin.

Houkuttelevan työnantajakuvan lisäämiseksi ovat sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtoryhmän edustajat säännöllisesti keskustelleet muun muassa Loviisan yrittäjien edustajien kanssa. Lisäksi keskuksen johtoryhmä vieraili Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä Ekamin tiloissa toukokuussa 2023 yhteistyömahdollisuuksien selvittämiseksi. Ammatillisen oppilaitoksen, Careerian, edustajien kanssa valmisteltiin vuoden 2023 keväästä alkaen uudenlaista ammatillisen koulutuksen mallia tarjottavaksi Loviisassa 1.8.2023 alkaen. Kasvatus- ja sivistyslautakunta (22.3.2023 § 29) hyväksyi mallin, mutta Careeria ei ehtinyt valmistella asiaa riittävästi, jotta sitä olisi voitu kokeilla lukuvuonna 2023–2024. Mallin tavoitteena olisi ollut, että Loviisassa asuvat voisivat suorittaa ensimmäisen vuoden opintonsa Loviisassa. Careeria on valmistellut asiaa 3.10.2023 jälkeen siten, että koska Careeria ei pysty saamaan riittävän suurta yhteishaun alakohtaista ryhmää jalkautuu ammatillinen oppilaitos yhteistyön osalta loviisalaisiin yrityksiin ja pyrkii toimimaan yritysten tiloissa.

Loviisalaisten yritysten ja tietysti myös Careerian toiminnan kannalta oleellista on saada ja tuottaa osaavaa työvoimaa. Olemme käynnistäneet maahanmuuttajakoulutuksia Loviisassa, ja tavoitteena on toiminnan jatkaminen niiden osalta myös jatkossa. Kuten olemme jo aiemmin viestittäneet, oppisopimuskoulutus voi akuuteissa työvoimantarpeissa olla paras koulutusmuoto. Se sopii myös opintojensa loppupuolella oleville nuorille, jolloin työllistyminen oppisopimusyritykseen on usein hyvin varmaa. Talouden taantuma näkyy valitettavasti joidenkin yritysten kohdalla, mutta katsomme tulevaisuuteen luottavaisina siitä, että osaavaa työvoimaa tarvitaan aina. Ainakin kesätyöpaikkojen osalta suuntaus näyttää hyvältä. Fortumin tilaisuudessa kesätyöpaikkoja oli tarjolla 70 nuorelle. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen työhyvinvointikyselyn 2023 tuloksissa 87 % vastaajista ilmoitti, että suosittelisi nykyistä työpaikkaa tuttavalleen, kun koko organisaation osalta kyllä-vastanneita oli 84 %.

Kustannustehokas ja joustava toiminta näkyi vuoden 2023 aikana erityisesti maahanmuuttaja-palveluiden lisääntymisen johdosta joustavana ja pikaisena asioiden organisoimisena sivistys- ja hyvinvointikeskuksen hallinnon palveluissa. Maahanmuuttajapalvelujen lisääntynyt tarve vaikutti koko sivistys- ja hyvinvointikeskuksen hallinnon toimintaan tehtäviä lisäävästi niin koulunkäyntiin kuin varhaiskasvatuspalvelujen ja muidenkin palvelujen tuottamisen osalta. Asuntomessuihin valmistauduttiin sivistys- ja hyvinvointikeskuksessa erinäisin suunnittelupalaverien ja talousarvion määrärahan turvin. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa tehostui, esimerkkinä pysäköintialueen valvonta. Asuntomessualueen siivouksesta vastasi kesällä 2023 sivistys- ja hyvinvointikeskuksen siivouspalvelut. Myös perusturvakeskukselta vuoden 2023 alusta siirtyneiden tehtävien (palvelulinja, seniorirahasto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto) haltuunotto onnistui hyvin. Lisäksi koko Loviisan kaupungin Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin edistämistyötä koordinoitiin aktiivisesti sivistys- ja hyvinvointikeskuksesta käsin. Loviisan lapsiparlamenttitoiminta on toiminut mallina usealle kunnalle Suomessa.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen aloitettua toimintansa oli ruoka- ja siivouspalveluiden mahdollista keskittyä enemmän koulujen, varhaiskasvatuksen, liikuntatilojen, kirjastojen ja kaupungin virastojen tukipalveluihin vuoden 2023 alusta alkaen. Ruokapalvelussa otettiin käyttöön kasvisruokavaihtoehto tammikuun 2023 alusta joka koulussa. Siivouspalvelussa taas oli mahdollista antaa aiempaa enemmän työnohjausta. Joustava toiminta näkyi myös sivistys- ja hyvinvointikeskuksen suuren henkilöstömäärän hallinnassa, esimerkiksi palkkahallinnon ohjelmahaasteiden, yleiskorotusten, järjestelyerien ja kehittämisohjelmaerien sekä muiden henkilöstöön vaikuttavien asioiden hoitamisena määrääjässä.

Palvelutarjonnan riittävyttä arvioitiin vuoden 2023 aikana koko ajan erityisesti Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelujen muotoutumattomuuden sekä maahanmuuttopalveluiden lisääntymistarpeiden vuoksi. Kasvatus- ja sivistyslautakunta (25.1.2023 § 9) perusti ennakointiryhmän lasten ja nuorten tulevaisuuden näkymien varalle, jotta palvelutarjonnan riittävyttä arvioitaisiin lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä suhteessa tarpeeseen, väestöllisiin muutoksiin ja ennusteisiin. Työryhmä sai ehdotuksensa valmiiksi 21.11.2023.

Riskianalyysi

Riskeistä on toteutunut se, että koronapandemian vaikutus heijastui toimintaan niin henkilöstön kuin palvelun kohderyhmän ja heidän perheidensä terveys- ja taloushaasteina. Lisäksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun alaiset kehitysvammalain mukaiset yksilöllisenä hoitona ja huolenpitona järjestettävät aamu- ja iltapäivätoiminta ja loma-ajan hoito erityishuoltona eivät toteutuneet hyvinvointialueen järjestäminä vuonna 2023. Hyvinvointialueen rakenteellinen muotoutumattomuus ja henkilöstövaje kuormitti sivistys- ja hyvinvointikeskuksen hallintoa, erityisesti koulutuksen vastuualueetta.

Maahanmuuttopalveluiden lisääntynyt tarve näkyi valmistavan opetuksen ryhmien määrän kasvuna vuonna 2023. Palvelun, neuvonnan ja ohjauksen tarve kasvoi erityisesti koulutus- kuin myös varhaiskasvatustalvetuissa.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen sisäisin järjestelyin ja joustavin ratkaisuin saatiin vuoden 2023 aikana palvelut toimimaan niin, ettei tilapäinen vähäinen henkilöstön määrä näkynyt suuremmin palvelun käyttäjille.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Hallinto ja kehittäminen

	TALOUSARVIO 2023	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO 2023 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2023	POIKKEAMA
Toimintatuotot	1 100		1 100	5 479	4 379
Valmistus oman käyttöön					
Toimintakulut	-3 613 318		-3 613 318	-3 436 852	176 466
Toimintakate ulkoinen	-3 612 218		-3 612 218	-3 431 373	180 845
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-52 791</i>		<i>-52 791</i>	<i>-151 425</i>	<i>-98 634</i>
<i>Sisäiset erät</i>	<i>3 447 849</i>		<i>3 447 849</i>	<i>3 467 646</i>	<i>19 797</i>
<i>Kustannuslaskennalliset erät</i>	<i>67 814</i>		<i>67 814</i>		

Vastuualueen ulkoinen toimintakate alittaa budjetoidun.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutuma 2023
Nettomenot, euroa/asukas	20,7 ulk.	20,8 ulk	20,0 ulk.

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 17.8.2021 § 9			
Emmi-Liina Vakkuri-Johansson, pj	13/13	Anne Sokka-Tuomala	
Jari Kekkonen, vpj	8/13	Veli-Matti Mettinen	2
Kerstin Häggblom	13/13	Miia Hento	
Nina Björkman-Nystén	11/13	Carina Stenbacka	1
Thomas Rosenberg	9/13	Tomas Nyström	2
Roger Wide	6/13	Stefan Thesslund	
Meri Lohenoja	13/13	Annika Lindfors	
Hanna Hurtta	10/13	Leena Viikari	
Immo Stenberg	13/13	Janne Immonen	

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan suomenkielisen jaoston jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 17.8.2021 § 10			
Kekkonen Jari, pj	4/5	Mettinen Veli-Matti	
Hurtta Hanna, vpj.	4/5	Viikari Leena	
Länsipuro Janne	1/5	Noroviita Erja	2
Lohenoja Meri	4/5	Lindfors Annika	1
Vakkuri Johansson Emmi-Liina	4/5	Sokka-Tuomala Anne	1
Tiainen Paavo (ero myönnetty KH 02.10.2023 § 265)	4/5	Tuomala Kalle-Oskar	
Tuomala Kalle-Oskar (valittu KH 02.10.2023 § 265)	1/5	Annika Fellman	
Hovi Antti	1/5	Yläraakkola Juuso	
Stenberg Immo	5/5	Immonen Janne	
Konttinen Lisbeth	2/5	Jungner Hans	
Sauli Silfvast, Lapinjärvi	0/5	Aalto Tuija	

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan ruotsinkielisen jaoston jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 17.8.2021 § 10			
Häggblom Kerstin, pj	6/6	Hento Miia	
Thomasson Daniel, vpj.	3/6	Korhonen Pasi	
Björkman-Nystén Nina	5/6	Stenberg Pamela	
Stenbacka Carina	4/6	Sederholm Eva	
Rosenberg Thomas	6/6	Nyström Tomas	
Wide Roger	2/6	Karlsson Håkan	
Thesslund Stefan	5/6	Grundström Ben	
Lindfors Annika	6/6	Virtanen Maria	
Karvonen Juha	5/6	Österman Anton	
Fabritius Mikaela, Myrskylä	5/6	Petas Heidi	
Nygård Jonna, Lapinjärvi	2/6	Kalenius Maria	1

Varhaiskasvatus

Vastuuhenkilöt: varhaiskasvatuspäällikkö, yksikön johtajat

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2023

Varhaiskasvatuksessa varataan palkkarahat lapsimäärään suhteutetulle lakisääteiselle henkilöstölle. Lakisääteisen henkilöstön määrä oli vuonna 2023 aiempia vuosia suurempi, koska lasten osallistumisaste kasvoi, varsinkin alle 3-vuotiaiden lasten osalta. Valtakunnalliset ratkaisut ja osallistumista lisäävät toimet ovat tältä osin onnistuneet. Jonkin verran on ollut myös positiivista muuttoliikennettä.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 37. §:n mukaan 1.1.2030 alkaen päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta 35. §:ssä tarkoitettua henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Loviisassa yksi kolmasosa päiväkotien kasvatushenkilöstöstä on varhaiskasvatuksen opettajia. Jotta Loviisan varhaiskasvatuksessa varmistetaan lakisääteinen henkilöstörakenne 2030 vuoden alusta alkaen, on rekrytointeja suunniteltu tarkasti. Käytännössä se on tarkoittanut vapautuneiden lastenhoitaja tehtävien muuttamista sosionomin tehtäviksi. 1.8.2023 vakituisia varhaiskasvatuksen sosionomi tehtäviä oli viisi.

Varhaiskasvatuslain 36. § tuli voimaan 4.6.2021. Sen mukaan päiväkodin henkilöstön mitoitukselta ei ole sallittua poiketa mistään henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Kaikkiin yli kolmen lapsiryhmän kokoihin päiväkoteihin sijoitettiin olemassa olevien resurssien puitteissa oma kiertävä lastenhoitaja helpottamaan lakisääteisen henkilöstömitoituksen noudattamista. Siitä huolimatta lyhytaikaisten sijaisten käyttö lisääntyi vuonna 2023.

Valtion erityisavustuksien avulla panostettiin vuonna 2023 edelleen toiminnan kehittämiseen. Myönnetyt avustuksia on käytetty muun muassa lapsen tuen järjestämiseen, vieraskielisten lasten ja perheiden tukemiseen sekä turvattomista oloista paenneiden lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseksi. Varhaiserityiskasvatusta on myös 1.8.2023 alkaen kehitetty hankerahoituksella palkatun erityisopettajan (veo) avulla. Hankkeen tavoitteena on muun muassa varhaiskasvatuksen erityisopettajien työparimallin sekä yhteisopettajuuden kehittäminen.

Riskianalyysi

Vuonna 2030 voimaan tulevan henkilöstörakenteen muutos tulee vaikuttamaan merkittävästi jo nyt haastavaan henkilöstötilanteeseen. Uuden mitoituksen mukaan henkilöstöstä kahden kolmesta tulisi olla varhaiskasvatuksen opettajia tai sosionomeja, ja heistäkin puolet opettajia. Vain yksi kolmesta saisi olla lastenhoitaja. Nykyisin kaksi kolmesta saa olla hoitajia. Henkilöstön riittävyyden haasteet ovat jatkuvia ja pitkäaikaisia. Vähintään puolet opettajista ja sosionomeista tulee olla varhaiskasvatuksen opettajia. Koska lastenhoitajia tarvitaan uudessa henkilöstörakenteessa aiempaa vähemmän vaikuttaa eläköityminen sekä lapsimäärän mukainen henkilöstön lisäystarve siten, että lastenhoitajia vaikuttaa olevan liikaa. Sen sijaan varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja tarvitaan nykyistä enemmän. Kun huomioidaan yllä esille nostetut haasteet sekä korkeakoulujen ilmoittamat arviot valmistuvien määrästä on todennäköistä että varhaiskasvatuslainmukaista henkilöstörakennetta on mahdoton saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.

Lapsimäärien kehitystä ei aina kyetä ennakoimaan tarkasti. Muuttuvat lapsimäärät ovat myös 2023 aikana aiheuttaneet haasteita palvelujen järjestämisen kannalta sekä henkilöstökustannusten nousua.

Varhaiskasvatuksessa tulee tarjota tukea yhä useammalle lapselle. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan, ja monesti lapsi tarvitsee monenlaista tukea yhtä aikaa. Hankerahoituksella palkattiin määräaikainen erityisopettaja 1.8.2023 alkaen helpottamaan tilannetta. Myös varhaiskasvatuksen ohjaajia on jouduttu lisäämään.

Päiväkotien väistötilojen tarpeen riski on kasvanut huomattavasti peruskorjausikään ehtineiden rakennusten ja äkillisten sisäilmahaasteiden myötä. Vuoden 2023 aikana Valkon päiväkoti siirrettiin väistötiloihin ja vanha päiväkotirakennus purettiin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Varhaiskasvatus

	TALOUSARVIO 2023	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO 2023 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2023	POIKKEAMA
Toimintatuotot	678 050		678 050	976 611	298 561
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-6 100 223	-190 000	-6 290 223	-6 542 723	-252 500
Toimintakate ulkoinen	-5 422 173	-190 000	-5 612 173	-5 566 112	46 061
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-4 291</i>		<i>-4 291</i>	<i>-957</i>	<i>3 334</i>
<i>Sisäiset erät</i>	<i>-2 193 254</i>		<i>-2 193 254</i>	<i>-2 136 752</i>	<i>56 502</i>
<i>Kustannuslaskennalliset erät</i>	<i>-477 744</i>		<i>-477 744</i>		

Vastuualueen ulkoinen toimintakate on talousarvion mukainen.

Toiminnan tuotot ylittivät budjetoidun. Merkittävin tekijä tulojen ennakoitua suuremmalle toteumalle oli marraskuussa myönnetty 202 000 euron valtion erityisavustus turvattomista oloista tulleiden lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen vuodelle 2023. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä oli myös arvioitua suurempi, jolloin sekä maksutuotot (varhaiskasvatusmaksut) että myyntituotot (muiden kuntien maksut) olivat arvioitua suuremmat. Myönnettyä hankerahoitusta käytettiin vuonna 2023 suunnitellusti. Varhaiskasvatuksen neljästä ulkopuolista rahoitusta saavasta kehittämishankkeesta kolme päättyi vuonna 2023.

Vastuualueen toimintakulut ylittivät talousarvion. Ylitykset johtuvat henkilöstökulujen sekä materiaalien ja tarvikkeiden ylityksistä. Henkilöstökulujen ylitys selittyy odotettua suuremmalla lapsimäärällä, erityistä tukea tarvitsevien lasten resurssitarpeista sekä virka- ja työehtosopimusten mukaisista odotettua korkeammista korotuksista. Varhaiskasvatuksen puolella myös sijaistarve vaikuttaa henkilöstökuluihin. Jotta varhaiskasvatus voisi pysyä lakisääteisen henkilöstömitoituksen sisällä, on työntekijälle oltava sijainen, elleivät lapset ole myös varhaiskasvatuksesta poissa.

Ennakoitua korkeimpiin henkilöstökuluihin myönnettiin lisämäärärahaa vastuualueelle 190 000 euroa (KV 15.11.2023 § 112). Toimintakulujen osalta säästöä syntyi myös pienentyneellä kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen tarpeella, palvelujen ostoissa sekä muiden toimintakulujen osalta.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutuma 2023
0–6 -vuotiaiden määrä (1.1.2023)	704	620	590
Varhaiskasvatuksessa			
Lapset	545	520	510
Euroa/lapsi, netto	7 370 ulk.	8 220 ulk.	9 064 ulk.
Ryhmäperhepäivähoidossa			
Lapset	14	12	12
Euroa/lapsi, netto	10 502 ulk.	9 162 ulk.	10 334 ulk.
Yhteensä varhaiskasvatuksessa			
Erytisopettajien tukea tarvitsevat lapset	61	100	109
Vuorohoidossa olevat lapset	22	32	28
Kotihoidon tuet			
Lakisääteinen, lapsia	87	100	82
Yksityisen hoidon tuet			
Lakisääteinen, lapsia	5	7	8
Avoin varhaiskasvatus			
Treffis/perheitä/vuosi	216	180	158

Koulutus

Vastuuhenkilöt: koulutuspäällikkö ja rehtorit

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2023

Esi- ja perusopetus

Loviisa on UNICEF Lapsiystävällinen kunta, jossa toiminta on ollut oppilaslähtöistä ja osallistavaa. Koulutus on hyvää, yksilöllistä, yhdenvertaista ja syrjinnästä vapaata. Edistimme oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointia muun muassa panostamalla oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. Opetuksessa hyödynnettiin luonnon monimuotoisuutta ja Loviisan kulttuuriympäristöä. Loviisan kouluissa on panostettu yrittäjyyteen. Lisäksi opetuksessa kannustettiin yrittelijäisyyteen. Koulu teki yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Koulutuksessa panostettiin seuraaviin osa-alueisiin:

- Oppilaiden osallisuus ja lapsiystävällinen kunta
- Kiusaamisen ehkäisy sekä erilaisuuden ja moninaisuuden hyväksyminen
- Oppilaiden hyvinvoinnin edistäminen
- Kielitietoinen ja lukeva koulu
- Yrittäjyys

Esiopetusta annettiin yhdeksässä toimipisteessä. Hankerahoitus mahdollisti koko kaupungin yhteisen suomenkielisen esiopetuksen pienryhmän toiminnan. Syyslukukauden 2023 alusta Loviisassa oli kymmenen alakoulu, yksi yläkoulu ja yksi yhtenäiskoulu. Aamu- ja/tai iltapäivätoimintaa tarjottiin kaikissa alakouluissa ja yhtenäiskoulussa. Esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta tarjottiin kuudessa koulussa. Vaikeimmin kehitysvammaisten loma-ajan hoitoa sekä aamu- ja iltapäivähoitoa järjestettiin hyvinvointialueelle ostopalveluna koulujen tiloissa.

Opetussuunnitelman mukaisen esi- ja perusopetuksen laatuun on panostettu muun muassa hankerahoituksella. Perusopetukseen valmistavaa opetusta annettiin Harjurinteen koulussa ja laajennettiin myös Ruukin kouluun lukuvuoden 2023–2024 alusta. Perusopetukseen valmistavaa opetusta annettiin myös yksittäisille oppilaille Generalshagens skolassa ja Lovisavikens skolassa. Vuosiluokkiin sitomatonta opetusta, oppimisen ja koulunkäynnin tuen tukimuotoja sekä erityisiä opetusjärjestelyjä hyödynnettiin oppilaiden koulupolkujen yksilöllisissä ratkaisuissa ja opetuksen suunnittelussa.

Oppivelvollisuuden laajanemisen ja lakimuutoksen myötä on panostettu tehostettuun oppilaanohjaukseen. Itä-Uudenmaan yhteistä ruotsinkielistä TUVÄ-koulutusta ostettiin Porvoon kaupungin järjestämänä.

Koronavirustilanne ja sen seuraukset vaikuttivat oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin ja oppimistuloksiin, jotka heijastuivat muun muassa kouluterveyskyselyn vastauksissa.

Yrityskylävierailut kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisille on toteutettu täysmääräisesti. Erasmus-hankkeet ja muut kansainvälisyysprojektit käynnistyivät uudelleen.

Suomen mallin kerhoja ja muuta kerhotoimintaa toteutettiin laajasti kaikissa kouluissa valtion rahoituksen turvin.

Alakouluikäisten oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia lisättiin perustamalla oppilaista koostuva lapsiparlamentti. Koulujen oppilaskunnat vaikuttamiskanavana ovat jo vakiintunutta toimintaa.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutuksessa kaikki opiskelijat noudattavat nyt samaa opetussuunnitelmaa. Oppivelvollisuuden laajenemisen myötä opinnot ovat kaikille opiskelijoille maksuttomia, mikä on vaikuttanut muun muassa lukioiden lisääntyneisiin opiskeluväline- ja tarvikekuluihin. Opettajien ja opiskelijoiden tieto- ja viestintätekniikkataidot ovat hyvällä tasolla. Lukioissa on panostettu oppimisvajeen paikkaamiseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen. Ohjausta ja erityisopetusta on lisätty hankerahoituksen turvin. Myös lukioiden yhteinen hankerahoituksella palkattu lukiocoach aloitti toimintansa syksyllä 2023. Yhteisöllisyyttä on vahvistettu. Molemmissa lukioissa on tiivis alueellinen yhteistyöverkosto. Paikallisena lukioiden hankkeena voidaan mainita coaching-koulutus, johon osallistuivat lukioiden opettajat ja rehtorit, sekä molempien lukioiden laatukriteerien laatiminen. Kansainväliset hankkeet ovat käynnistyneet uudestaan. Loviisan lukiossa opintonsa aloitti syksyllä 2023 aiempaa suurempi opiskelijamäärä, mikä vaikutti lukioiden tuntikehyksen lisäämiseen.

Hankkeet

Koulutuksen vastuualueella oli toimintakaudella 2023 yli kymmenen valtion avustuksella toteutettua kehittämishanketta, joista merkittävimmät olivat koulutuksellisen tasa-arvon hankkeet ja koronahankkeet sekä perusopetuksessa että lukiokoulutuksessa. Koulupudokkuuden, syrjäytymisen ja koulupoissaolojen ennaltaehkäisemiseen pystyttiin panostamaan opiskeluhuollon saaman valtion erityisavustuksen myötä. Hankerahoituksella keskityttiin myös oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin.

Hankerahalla palkattiin kaksi hyvinvointiohjaajaa yläkouluikäisten yhteisöllisen opiskeluhuollon tueksi.

Merkittävänä painopistealueena oli edellisen vuoden tapaan kielitietoinen koulu, jonka puitteissa kaupungille myönnettiin hankerahoitusta useampaan kieli- ja lukutaidon kehittämishankkeeseen. Kummin kieliyhmän vuosiluokat 7–9 saivat valtionavustusta lukutaidon kehittämiseksi, perusopetuksen A1-kielen kehittämistä varten ja yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa koulu- ja kirjastohankkeeseen. Resurssiopettajan turvin on käynnistetty kaksikielinen kokeilu Koskenkylän ja Isnäsin koulukeskuksissa.

Uudet lukutaidot -hankkeessa digitaalista osaamista on kehitetty digitutoreiden avustuksella.

Perusopetuksen kulttuuripolku ja kirjastoyhteistyö ovat vakiintuneet ja saaneet rinnalleen kulttuuria vahvistavan SKAPA-hankkeen. Kulttuurikokemuksena kahdeksaluokkalaisten Taidetestaaja-elämyksiä jatkettiin.

Lukioiden laatu- ja hyvinvointihankkeet, Liikkuva opiskelu -hankkeet, coaching-hankkeet sekä Erasmus-hankkeet toteutuivat suunnitellusti.

Palveluverkkomuutokset

Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden määrä lisääntyi vielä edellisvuoden nopean kehityksen jälkeen.

Koulukiinteistöt

Isnäsin koulukeskuksen ja Generalshagens skolan hankkeiden suunnittelua jatkettiin molempien hankkeiden tarveselvitysten valmistuttua.

Riskianalyysi

- Oppivelvollisuuden laajentamisesta aiheutui lisäkustannuksia kaupungille. Kustannukset lisääntyvät, kun toisen asteen maksuttomuus koskee kaikkia lukiolaisia. Ohjaus- ja valvontavastuusta aiheutuva työmäärä lisääntyi lukiouudistuksen myötä.
- Julkisen liikenteen riittämättömyys ei suuremmissa määrin vaikuttanut lukiokoulutukseen hakeutumiseen.

- Koulukuljetusten kahden vuoden optiosopimus otettiin käyttöön. Kustannusten indeksitarkastukset aiheuttivat lisäkuluja.
- Oppilaiden mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet ja nuorten syrjäytymisriski on kohonnut. Koulupoissaolojen määrä kasvaa, vaikka seurantaa on tehostettu.
- Tarve koulunkäynnin tukipalveluihin on edelleen suuri.
- Hyvinvointialueen vaikutusta opiskeluhoitopalveluihin on edelleen vaikea ennakoida. Koulutus on joutunut järjestämään vammaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä loma-ajanhoitoa erityishuoltona hyvinvointialueelle.
- Erityistä ja vaativaa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on suuri.
- Koulutuksen vastuualueen esihenkilöiden (koulutuspäällikkö ja rehtorit) työtaakka ja kuormitus ovat lisääntyneet huomattavasti. Työaika ei riitä kaikkien tehtävien hoitamiseen. Kuitenkin kehityskeskustelut on pystytty pitämään suunnitelmallisesti koko henkilökunnalle.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Koulutus

	TALOUSARVIO 2023	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO 2023 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2023	POIKKEAMA
Toimintatuotot	2 158 605		2 158 605	2 940 956	782 351
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-17 483 301	-500 000	-17 983 301	-18 047 067	-63 766
Toimintakate ulkoinen	-15 324 696	-500 000	-15 824 696	-15 106 111	718 585
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-13 333</i>		<i>-13 333</i>	<i>-9 600</i>	<i>3 733</i>
<i>Sisäiset erät</i>	<i>-8 194 941</i>		<i>-8 194 941</i>	<i>-8 215 075</i>	<i>-25 280</i>
<i>Kustannuslaskennalliset erät</i>	<i>-1 334 377</i>		<i>-1 334 377</i>		

Vastuualueen ulkoinen toimintakate alittaa budjetoidun. Alitus selittyi ennakoitua isommilla tuloilla.

Tulopuolella kotikuntakorvaustulot ja hankeavustukset olivat budjetoitua suuremmat. Myyntituloja kasvattivat myös hyvinvointialueen korvaukset vaikeimmin vammaisten aamu- ja iltapäivähoidosta sekä loma-ajan hoidosta, jonka järjestämisvastuu siirtyi vuonna 2023 hyvinvointialueelle, mutta kaupunki on järjestänyt toiminnan.

Toimintakulut ylittivät hieman budjetoidun, joka johtuu henkilöstökuluista sekä muista toimintakuluista. Ennakoitua korkeimpiin henkilöstökuluihin myönnettiin lisämäärärahaa vastuualueelle 200 000 euroa sekä koulurakennusten leasingkuluihin 300 000 euroa (KV 15.11.2023 § 112). Toimintakulujen osalta säästöä syntyi myös palvelujen ostoissa sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osalta.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Toteutuma 2023
Määrä			
Kouluja	12	12	12
Esikoulu/integroitu oppilaita	3/4	3/7	3/14
Esikouluryhmät/oppilaita	9/117	9/119	9/107
Perusopetuksen ryhmiä/oppilaita	99/1 339	101/1420	103/1388
Valmistavan opetuksen oppilaat (31.12.2022)	4/59	5/57	5/49
Erityisen tuen piiriin siirretyt, %	13 %	13,7 %	13 %
Talous			
Esikoulukustannukset/oppilas, netto, euroa	5 739 ulk.	5 929 ulk.	6 710 ulk.
Esikoulun kuljetuskustannukset/oppilas, netto, euroa	748 ulk.	815 ulk.	881 ulk.
Perusopetuksen kustannukset/oppilas, netto, euroa	8 933 ulk.	9 222 ulk.	9 694 ulk.
Perusopetuksen kuljetuskustannukset/oppilas, netto, euroa	998 ulk.	1 080 ulk.	1 039 ulk.
Lukiot			
Opiskelijoita	175	183	180
Opetustunteja	420	450	450
Netto, euro/opiskelija	8 307 ulk.	9 312 ulk.	8703 ulk.

Vapaa sivistystyö

Vastuuhenkilöt: sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja rehtori

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2023

Loviisan Asuntomessut huomioitiin toiminnassa toteuttamalla Vapaaehtoiseksi asuntomessuille -kurssi 2.–15.2.2023. Taidekoulu järjesti Asuntomessujen aikana mediassa näkyvyyttä saaneen Katutaideleirin 31.7.–4.8.2023. Henkilökunnassa tapahtui vaihdoksia. Edellinen rehtori lopetti 31.3.2023 ja uusi aloitti 5.6.2023. Vararehtori toimi vt. rehtorina väliin jääneen ajan. Uusi toimistosihteerin aloitti 17.7.2023 100-prosenttisella työajalla. Loviisan vastaanottokeskuksen asiakkailleen tilaama Asiointisuomen jatkokurssi toteutettiin kansalaisopistossa joulukuussa 2023. Sotaa paenneille ukrainalaisille toteutettiin suomen kielen koulutusta yhteistyössä maahanmuuttokoordinaattorin ja Loviisan vastaanottokeskuksen kanssa. Opiskelijamäärä on tasaisessa kasvussa.

Riskianalyysi

Opiskelijamäärä on tasaisessa kasvussa verrattuna vuoteen 2022. Opiskelijoiden määrä vuonna 2023 oli 562 enemmän verrattuna vuoteen 2022, mutta pandemiaa edeltäneeseen opiskelijamäärään on vielä matkaa. Tilavuokrien osuus menoista on kasvanut. Vuoden 2023 aikana henkilöstökulut ovat kasvaneet voimakkaasti. Tätä selittää kunta-alan yleiseen virka- ja työehtosopimukseen 2022–2025 sisältyvät kertaerät ja palkankorotukset, sekä vakituisen henkilöstön työehtosopimuksen mukaiset työkokemuslisät. Toteutuneiden opetustuntien määrä on jäänyt suunniteltua matalammaksi. Syynä on osaltaan henkilöstössä tapahtuneet vaihdokset keväällä 2023, kun sekä rehtorin että sihteerin työsuhteet lopuivat ja hallintotyö jaettiin muulle henkilöstölle hoidettavaksi.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Vapaa sivistystyö

	TALOUSARVIO 2023	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO 2023 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2023	POIKKEAMA
Toimintatuotot	182 000		182 000	240 268	58 268
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-895 430		-895 430	-979 414	-83 984
Toimintakate ulkoinen	-713 430		-713 430	-739 146	-25 717
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>					
<i>Sisäiset erät</i>	-133 200		-133 200		
<i>Kustannuslaskennalliset erät</i>	-69 438		-69 438		

Toteutuneiden opetustuntien määrä on jäänyt suunniteltua matalammaksi. Syynä on osaltaan henkilöstössä tapahtuneet vaihdokset keväällä 2023, kun sekä rehtorin että sihteerin työsuhteet lopuivat ja hallintotyö jaettiin muulle henkilöstölle hoidettavaksi. Opiskelijoiden määrä on kuitenkin kasvanut reippaasti.

Vastuualueen ulkoinen toimintakate ylittää budjetoidun. Ylitys selittyy ennakoitua isommilla toimintakuluilla.

Maksutuotot ylittivät arvion vuoden 2023 osalta. Toteutuneiden opiskelijoiden määrä oli arvioitua korkeampi. Toimintakulujen ylitys selittyy arvioitua korkeimmista henkilöstökuluista, mutta myös korkeammalla toteumalla palvelujen ostoissa, aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa sekä vuokratilastoissa.